

Webinar-rapport : “Covid-19 intensiveert de huidige zuivelcrisis in West- Afrika en Europa” (29/05/2020)

Op 1 juni vieren we Wereldmelkdag en zetten we melk als waardevolle voedingsbron in de kijker. Het is naar aanleiding van deze dag dat Dierenartsen Zonder Grenzen, Oxfam, SOS Faim, het Franse Comité voor Internationale Solidariteit, de actoren binnen de campagne "Mon lait est local" en de European Milk Board samen een webinar organiseerden op vrijdag 29 mei 2020 onder leiding van Thierry Kesteloot (Oxfam België). Vijf sprekers werden uitgenodigd om hun standpunt te presenteren over de intensivering van de huidige zuivelcrisis in West-Afrika en Europa als gevolg van COVID-19.

Samenvatting van de interventies

- **Dr. Gilles Vias, Directeur Operaties in West-Afrika voor Dierenartsen Zonder Grenzen, gevestigd in Mali.**

Dr. Gilles Vias begon het webinar met het presenteren van de uitdagingen en kansen voor lokale melk in West-Afrika. In zijn presentatie had hij het over de melkproductie en -consumptie in de Sahel landen, de landen aan de kust en gaf hij een globaal beeld van de uitdagingen van de melksector in de ECOWAS regio. De bevolking van Afrika groeit snel en wordt gekenmerkt door een opkomende middenklasse die zorgt voor een verbetering van de koopkracht. Dit biedt reële kansen voor de lokale melkmarkt, vandaar de uitdaging om de melk op te halen, hetzij via ophaalcentra, hetzij via minimelkerijen. Maar de lokale West-Afrikaanse melk wordt bedreigd door de Europese melkimport: 95% van de geconsumeerde melk wordt geïmporteerd, tegenover slechts 5% van de lokale melk. Deze invoer heeft belangrijke gevolgen voor de betalingsbalans van de landen en voor hun zuivelindustrie en -producenten. Om dit fenomeen tegen te gaan is het mogelijk om, zoals Senegal dat voor aardappelen heeft gedaan, een beleid te voeren door de invoertarieven te indexeren op dit product. Voor Gilles Vias zou dit beleid een eerste stap zijn op weg naar de "lokale melk van morgen", d.w.z. een zuivelbeleid dat rekening houdt met de realiteit van het melktekort, de druk van de vraag, de noodzaak om de Afrikaanse markt open te houden en de voortzetting van de invoer, terwijl tegelijkertijd de waarde van de lokale waardeketens wordt verhoogd.

- **Erwin Schöpges, Belgische zuivelproducent en vertegenwoordiger van de MIG, Faircoop en European Milk Board.**

Erwin Schöpges lichtte verder de gevolgen van de COVID-19-crisis voor de melkproducenten in Europa toe alsook de bestaande banden met de melkproducenten in West-Afrika. Tijdens de pandemie is het melkverbruik aanzienlijk gedaald in Europa, terwijl de productie gelijk is gebleven. De Europese Commissie heeft daarom toestemming gegeven voor private opslag, de aankoop van melkpoeder en de verlaging van de opslagprijzen. Maar al deze opgeslagen melk zal op een gegeven moment moeten worden gedestockeerd, en het is zeer waarschijnlijk dat dit zal gebeuren op de Afrikaanse markten, ten nadele van de lokale industrieën. Voor Erwin Schöpges heeft de Europese Commissie niet geleerd uit het verleden. In zijn betoog betreurde hij het gebrek aan gewicht van de Europese landbouwers in

het besluitvormingsproces, ten opzichte van de vakbonden in multinationale ondernemingen. Hij drong aan op de noodzaak om een boerensolidariteit op te zetten die de organisaties en landen overstijgt, met name door middel van een partnerschap tussen de Europese Unie en Afrika.

- **Hindatou Amadou, woordvoerder van de West-Afrikaanse boerenorganisatie Association pour la Promotion de l'Élevage au Sahel et en Savane (APESS) en vertegenwoordiger van de West-Afrikaanse campagne "Mon lait est local".**

Hindatou Amadou besprak vervolgens de gevolgen van de COVID-19-crisis voor de lokale melkproducenten in West-Afrika. Deze crisis heeft de bestaande spanningen versterkt, of het nu gaat om de bevoorrading van de stedelijke centra in West-Afrika of om het beleid dat in Europa wordt gevoerd. Deze nieuwe context heeft de urgentie van veranderingen op verschillende niveaus benadrukt: in de voedingsgewoonten, in het belastingbeleid en in de praktijken van de multinationals. Volgens Hindatou Amadou zijn deze veranderingen alleen mogelijk door een coalitie te vormen die de belangen van elke actor verenigt en de interacties tussen West-Afrika en de Europese Unie organiseert. Voor West-Afrika vereist dit enerzijds een versterking van het regionale bewustzijn van de bevolking ten aanzien van de consumptie van lokale melk, en anderzijds een pleidooi bij de Europese Unie om haar handelsbeleid weer in evenwicht te brengen door de subsidies voor opslag, overproductie en voorraadvermindering in de richting van West-Afrika te beperken. De Europese Unie moet ook de samenhang van haar handels- en ontwikkelingsbeleid herzien om meer lokale melkontwikkeling te financieren en niet langer te concurreren met de Afrikaanse markten.

- **Bio Goura Soulé, Technical Assistant Livestock and Pastoralism voor ECOWAS.**

De volgende interventie (vooraf opgenomen en om technische redenen opnieuw uitgezonden) had betrekking op de initiatieven van de West-Afrikaanse regeringen om de melkcrisis aan te pakken. ECOWAS werkt inderdaad aan een "Melkoffensief", een regionale strategie om de lokale melk te bevorderen en de onafhankelijkheid van de lokale producenten te versterken. Het doel is om een netwerk te creëren in de gebieden (zowel in pastorale gebieden als in peri-urbane gebieden) om alle actoren te versterken. De ambitie is om in 2030 25% van de lokaal ingezamelde verse melk op te halen, terwijl dat nu nog maar 2% is. Dit moet mogelijk zijn dankzij een beleid van publieke/private investeringen. Voor Bio Goura Soulé is het noodzakelijk om de economische modellen te heroverwegen en een beleid van promotie van lokale melk op basis van samenwerking te voeren, om zo uit deze ongunstige omgeving te komen die marktbeschermende maatregelen verhindert. Deze verandering moet zowel komen van de nationale overheden - die tot 2023 de tijd hebben om maatregelen te nemen om de economische concurrentie weer in evenwicht te brengen - als van de particuliere sector. Dit moet investeringen rendabel maken, de inzameling verhogen en werken aan de houdbaarheid van de melk.

- **Michèle Rivasi, lid van het Europees Parlement voor de Groenen/Vrije Europese Alliantie.**

Ter afsluiting van het webinar vroeg Michèle Rivasi hoe Europa de lokale melk in West-Afrika kan ondersteunen via zijn landbouw-, handels- en samenwerkingsbeleid. Haar interventie richtte zich op de dubbelzinnigheden van het Europese en Afrikaanse beleid. De Europese Unie blijft de grootste melkproducent ter wereld. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) heeft, door de melkquota af te schaffen, de zuivelindustrie gedesorganiseerd door producten te verkopen tegen prijzen die onder de productiekosten liggen. Deze situatie is in feite gunstig voor grote bedrijven en scheidt een

ondraaglijke situatie voor kleine boeren. Bovendien zijn de lage kosten van de export gunstig voor de dumping op de Afrikaanse markten. Als Groene afgevaardigde heeft Michèle Rivasi gevraagd naar een rapport over de sociale en milieu-impact van de invoer van Europese melk in West-Afrika, met name melkpoeder verrijkt met plantaardige vetten zoals palmolie. Om deze kwestie aan te pakken pleit Michèle Rivasi voor verschillende acties: het probleem aan de kaak stellen, bewustwording creëren en betrokken raken. Het aan de kaak stellen van de Commissie zodat de juiste beslissingen worden genomen; het bewustmaken van de Afrikaanse bevolking van de melk die zij koopt; en het betrekken van de bevolking door meer ontmoetingen te organiseren tussen Afrikaanse en Europese parlementsleden. Het doel is een verandering van het model tot stand te brengen, in overeenstemming met de sociale en milieudoelstellingen. Dit kan door de producten te verkopen aan reële prijzen. Voor de Europese Unie betekent dit dat het GLB moet worden herzien om rekening te houden met de kwaliteit van de producten, met kleine landbouwbedrijven die werkgelegenheid bieden en met handelsovereenkomsten om de lokale productie te beschermen. West-Afrika van zijn kant moet zijn productie verdedigen door middel van handelsovereenkomsten, tarieven, de integratie van de lokale productie in de zuivelketens en de bevordering van een kwaliteitsvolle landbouw.

Conclusie

Dankzij dit webinar konden de standpunten van de verschillende actoren met elkaar worden vergeleken om een constructieve dialoog over het thema lokale melk tot stand te brengen. Uit deze uitwisselingen is een consensus naar voren gekomen die als horizon voor toekomstige acties moet dienen. West-Afrika heeft een onmiskenbaar sociaaleconomisch potentieel dat moet worden ondersteund en ontwikkeld. Om dit te bereiken zijn er veranderingen nodig in zowel de modellen als de praktijk. Vandaar de noodzaak om politieke wil en coherentie te genereren, zowel in West-Afrika als binnen de Europese Unie, door middel van beleid dat een aanvulling vormt op de lokale productie en een logica in het handels- en belastingbeleid.